

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 30. marca 2023*

„Predhodno odločanje – Člen 267 PDEU – Člen 47, drugi odstavek, in člen 48(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Pravica do nepristranskega sodišča – Pravica do domneve nedolžnosti – Predstavitev dejanskega okvira v predlogu za sprejetje predhodne odločbe v kazenskih zadevah – Ugotavljanje nekaterih dejstev, da bi bilo mogoče na Sodišče nasloviti dopusten predlog za sprejetje predhodne odločbe – Spoštovanje procesnih jamstev, ki so v nacionalnem pravu določena za meritorne sodbe“

V zadevi C-269/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 21. aprila 2022, ki je na Sodišče prispela 21. aprila 2022, v postopku

IP,

DD,

ZI,

SS,

HYA,

ob udeležbi

Spetsializirana prokuratura,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi M. Safjan (poročevalec), predsednik senata, N. Piçarra in N. Jääskinen, sodnika,

generalni pravobranilec: A. M. Collins,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: bolgarščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za IP H. Georgiev, advokat,
- za grško vlado K. Boskovits, A. Magrippi in E. Tsousi, agenti,
- za Evropsko komisijo F. Ronkes Agerbeek, M. Wasmeier in I. Zaloguin, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 267 PDEU ter člena 47, drugi odstavek, in člena 48(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper osebe IP, DD, ZI, SS in HYA zaradi sodelovanja v hudodelski združbi.

Pravni okvir

Bolgarsko pravo

- 3 Nakazatelno protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa, da je treba pri izdaji meritorne sodbe v kazenskih zadevah spoštovati več procesnih jamstev. Natančneje, člani od 247 do 253 tega zakonika zahtevajo, da državni tožilec vložijo zakonito obtožnico, medtem ko člani od 271 do 310 navedenega zakonika določajo, da je treba vse dokaze zbrati ob sodelovanju obrambe, da je treba stranke zaslišati, pri čemer je treba zadnjo besedo dati obdolžencu, in da mora biti sodba izdana po tajnem posvetovanju.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 4 Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo, Bolgarija) je 19. junija 2020 IP, DD, ZI, SS in HYA obtožilo, da so sodelovali v hudodelski združbi, ustanovljeni iz koristoljubnosti, katere cilj je prek bolgarskih meja prepeljati državljane tretjih držav in jim nezakonito pomagati prečkati bolgarsko ozemlje ter prejemati ali dajati podkupnine, povezane s to dejavnostjo. Med obtoženimi osebami so trije uslužbenci mejne policije letališča v Sofiji (Bolgarija).
- 5 Specializirano državno tožilstvo trdi, da so zadevni državljani tretjih držav prebivali na Cipru s študentskimi vizumi in da so z letalom pripotovali s Cipra v Bolgarijo. Po navedbah tega tožilstva so trije uslužbenci mejne policije ob prihodu navedenih državljanov na letališče v Sofiji izvajali kontrole in dovolili njihov vstop v nasprotju s svojimi poklicnimi obveznostmi in zlasti obveznostmi, ki izhajajo iz Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2016, L 77, str. 1).

- 6 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da še ni ugotovilo, ali so trditve specializiranega tožilstva podprte z listinami iz spisa. Čeprav obstaja neka stopnja verjetnosti, da so te trditve utemeljene, to sodišče meni, da mora zbrati dokaze ter nato zaslišati stranke in ugotoviti dejansko stanje, da bi lahko ugotovilo, ali je bila Uredba 2016/399 kršena, kot trdi specializirano tožilstvo. Predložitveno sodišče meni, da če bi po tej preučitvi ugotovilo, da se ta uredba uporablja, bi lahko Sodišču postavilo koristna vprašanja o razlagi določb navedene uredbe in Pogodbe DEU.
- 7 Ker pa je bilo zaskrbljeno, da bi se moralo v primeru, da bi na Sodišče naslovilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, potem ko bi tako določilo dejansko stanje, v skladu z bolgarskim pravom izreči za nepristojno za odločanje o zadevi - v nasprotnem primeru bi bila meritorna odločba, ki bi jo sprejelo, razveljavljena - je predložitveno sodišče Sodišču predložilo vprašanje za predhodno odločanje (zadeva C-609/21), ki je bilo v bistvu namenjeno ugotavljanju, ali pravo Unije takemu nacionalnemu pravilu nasprotuje.
- 8 Sodišče je s sklepom z dne 25. marca 2022, IP in drugi (Ugotavljanje dejanskega stanja v postopku v glavni stvari) (C-609/21, neobjavljen, EU:C:2022:232), razsodilo, da je treba člen 267 PDEU in člen 94, prvi odstavek, točka (a), Poslovnika Sodišča v povezavi s členom 4(3) PEU in členom 47, drugi odstavek, Listine razlagati tako, da nasprotujeta nacionalnemu pravilu, ki sodiščem, ki odločajo o kazenskih zadevah, nalaga, da se, kadar se izjavijo o dejanskem stanju v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe, naslovljenega na Sodišče, izrečejo za nepristojna za odločanje o zadevi, saj bi bila sicer meritorna odločba, ki bi jo sprejela, razveljavljena. Sodišče je dodalo, da takega pravila ne smejo upoštevati niti ta sodišča niti noben drug organ, ki je pooblaščen za uporabo tega pravila.
- 9 Predložitveno sodišče se po tem sklepu Sodišča sprašuje, ali s tem, da je v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe, naslovljenega na Sodišče, ugotovilo, da je obdolženec storil nekatera dejanja, krši pravico do domneve nedolžnosti iz člena 48(1) Listine in ali bi njegova meritorna odločba, ki jo bo sprejelo na podlagi odgovora Sodišča, lahko pomenila kršitev pravice do nepristranskega sodišča, zagotovljene s členom 47, drugi odstavek, Listine.
- 10 Predložitveno sodišče poudarja, da pravica do domneve nedolžnosti in pravica do nepristranskega sodišča, določeni v teh določbah Listine, ustrezata enakim pravicam iz člena 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), vendar pojasnjuje, da njegova vprašanja še posebej temeljijo na sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s tem členom 6, ki jo mora spoštovati, ker je Republika Bolgarija pogodbenica EKČP. Iz te sodne prakse naj bi bilo razvidno, da sta ti pravici kršeni, če se sodišče pri odločanju o vprašanjih, ki niso vsebinska, zlasti o procesnih vprašanjih, izreče oziroma izrazi predhodno mnenje ali vnaprejšnje prepričanje glede vsebine.
- 11 Vendar predložitveno sodišče pojasnjuje, da namerava za ugotovitev dejstev, ki se mu zdijo nujno potrebna za vložitev dopustnega predloga za sprejetje predhodne odločbe, uporabiti enaka procesna jamstva, kot so z zakonikom o kazenskem postopku določena za meritorne sodbe.

- 12 V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 47, drugi odstavek, Listine, ki določa zahtevo po nepristranskem sodišču, in člen 48(1) Listine, ki določa domnevo nedolžnosti, nasprotujeta vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, v katerem se nekatera dejanja obdolžencev štejejo za ugotovljena, če je sodišče pred vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe spoštovalo vsa potrebna procesna jamstva, ki jih je treba spoštovati pri meritorni odločbi?“

- 13 Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji, Bolgarija) je z dopisom z dne 5. avgusta 2022 Sodišče obvestilo, da je bilo Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče) po zakonodajni spremembi, ki je začela veljati 27. julija 2022, ukinjeno in da so bile nekatere kazenske zadeve, ki jih je to sodišče obravnavalo, vključno z zadevo iz postopka v glavni stvari, od tega datuma prenesene na Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji).

Vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, in členom 48(1) Listine razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v kazenskih zadevah – pred meritorno sodbo – ob spoštovanju procesnih jamstev, določenih z nacionalnim pravom, ugotovi nekatera dejstva, da bi lahko na Sodišče naslovilo dopusten predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 15 V zvezi s tem je treba opozoriti, da predložitvena sodišča s tem, da v predlogu za sprejetje predhodne odločbe predstavijo dejanski in pravni okvir postopka v glavni stvari, zgolj izpolnjujejo zahteve, ki izhajajo iz člena 267 PDEU in člena 94 Poslovnika, in tako izpolnjujejo zahtevo po sodelovanju, ki je neločljivo povezana z mehanizmom predhodnega odločanja, ne da bi bilo mogoče šteti, da sta sami po sebi kršeni pravica do nepristranskega sodišča iz člena 47, drugi odstavek, Listine ali pravica do domneve nedolžnosti, zagotovljena s členom 48(1) Listine (glej v tem smislu sodbo z dne 5. julija 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, točki 22 in 23).
- 16 Enaka ugotovitev velja, kadar predložitveno sodišče v kazenskih zadevah meni, da mora zato, da predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga namerava vložiti pri Sodišču pred vsakršno meritorno sodbo, ne bi bil razglašen za nedopusten, najprej ugotoviti nekatera dejstva, čeprav to v tej fazi postopka – če se ne bi odločilo vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe – ne bi bilo potrebno.
- 17 To, da mora predložitveno sodišče v fazi predloga za sprejetje predhodne odločbe ugotoviti nekatera dejstva, namreč samo po sebi ne pomeni kršitve pravice do nepristranskega sodišča ali pravice do domneve nedolžnosti, ker – kot v obravnavanem primeru izhaja iz pojasnil predložitvenega sodišča – zadevnemu sodišču v tej fazi ni preprečeno, da uporabi vsa procesna jamstva, določena v njegovem nacionalnem pravu, zato da se tako zagotovi spoštovanje pravice do nepristranskega sodišča in pravice do domneve nedolžnosti.
- 18 Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s členom 6 EKČP, ki jo navaja predložitveno sodišče, te presoje ne omaje.

- 19 V zvezi s tem je treba opozoriti, da – kot je razvidno iz Pojasnil k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C 303, str. 17) – člen 47, prvi in drugi odstavek, Listine, ki določa pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, ustreza pravici do poštenega sojenja, kot izhaja zlasti iz člena 6(1) EKČP, medtem ko člen 48(1) Listine o domnevi nedolžnosti ustreza členu 6(2) in (3) EKČP. V skladu s členom 52(3) Listine iz tega sledi, da je treba za razlago členov 47 in 48 Listine upoštevati člen 6 EKČP kot minimalno raven varstva (glej v tem smislu sodbi z dne 5. septembra 2019, AH in drugi (Domneva nedolžnosti), C-377/18, EU:C:2019:670, točka 41 in navedena sodna praksa, ter z dne 4. decembra 2019, H/Svet, C-413/18 P, neobjavljena, EU:C:2019:1044, točka 45 in navedena sodna praksa).
- 20 Kot priznava predložitveno sodišče, se sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, navedena v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, nanaša na položaje, v katerih je Evropsko sodišče za človekove pravice ugotovilo kršitev člena 6 EKČP, ker so se sodišča, ki bi morala odločati o vprašanjih, ki niso vsebinska, kot so postopkovna vprašanja ali vprašanja pristojnosti, v nasprotju s pravico do nepristranskega sodišča ali pravico do domneve nedolžnosti izrekla oziroma izrazila predhodno mnenje ali vnaprejšnje prepričanje glede vsebine, zlasti o resničnosti nekaterih dejstev, očitanih obdolžencu, ali o njegovi krivdi.
- 21 Vendar je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da to sodišče v obravnavanem primeru za ugotovitev dejstev v postopku v glavni stvari, za katera meni, da so nujno potrebna za vložitev dopustnega predloga za sprejetje predhodne odločbe, ne namerava izraziti predhodnega mnenja ali vnaprejšnjega prepričanja glede vsebine, temveč se namerava izreči o teh dejstvih ob uporabi vseh procesnih jamstev, ki jih nacionalno pravo določa za meritorne sodbe.
- 22 Glede na zgoraj navedene razloge je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, in členom 48(1) Listine razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v kazenskih zadevah – pred meritorno sodbo – ob spoštovanju procesnih jamstev, določenih z nacionalnim pravom, ugotovi nekatera dejstva, da bi lahko na Sodišče naslovilo dopusten predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Stroški

- 23 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Člen 267 PDEU v povezavi s členom 47, drugi odstavek, in členom 48(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v kazenskih zadevah – pred meritorno sodbo – ob spoštovanju procesnih jamstev, določenih z nacionalnim pravom, ugotovi nekatera dejstva, da bi lahko na Sodišče naslovilo dopusten predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Podpisi